

125 ÉVE SZÜLETETT ISTÓK MARGIT ZONGORATANÁR

I.

Istók Margit Emléknapokat szervezett az egykori legendás zongoratanárnő születésének 125. évfordulója alkalmából Makó Város Önkormányzata, a József Attila Múzeum és a Makói Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola.

ISTÓK MARGIT EMLÉKNAPOK 2026

MÁRCIUS 25. /szerda/

MAKÓ 10 órakor

Gyülekező a Bartók Béla szobornál,
tisztelgés a zeneszerző és zongoraművész

születésnapja alkalmából

**Koszorúzás Istók Margit
emléktáblájánál**

köszöntőt mond: *Szentpéteri Csilla*
zongoraművész

II. Emlékséta az Istók-házhoz
ünnepi gondolatok: *Pánczél Tamás*
hegedűművész, zeneszerző

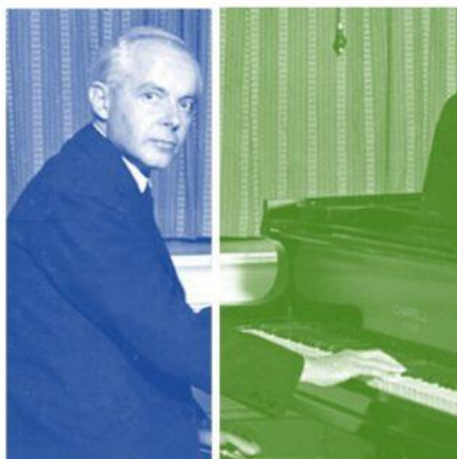
FÖLDEÁK 13:30 órakor

Emléktábla avatás a szülői háznál
ünnepi gondolatok:

Hajnal Gábor polgármester,
Dr. Kerek Ferenc zongoraművész

MAKÓ 17 órakor FILMVETÍTÉS

„...Az embernek sorsa mög van
előre...” Istók Margit emlékezete
helyszín: *Hagymaház,*

MÁRCIUS 26. /csütörtök/

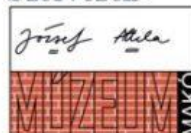
10 órakor Előadás DIÁKOKNAK

a zongoratanárnő munkásságáról
előadó: *Sziksza Zsuzsanna* múzeum igazgató
Helyszín: *Almási utca 52. Bartók terem*

17 órakor HANGVERSENY

Bartók Béla és Istók Margit tiszteletére
Helyszín: *Korona Szálló Díszterem*
Fellépnek: *volt növendékek és tanáraink*
művészeti vezető: *Rónai Dániel*

Szervezők:

Makó Város
Önkormányzata

Földéak Körég

EMLÉKTÁBLA AVATÁS ISTÓK MARGIT SZÜLŐI HÁZNÁL FÖLDEÁKON (2026. március 25.)

**DR. KEREK FERENC CSABA¹ ZONGORAMŰVÉSZ EMLÉKTÁBLA
AVATÓ BESZÉDE
(Földeák, 2026. III. 25.)**

**125 éve itt ringott bölcsője Istók Margitnak, a legendás zongoratanárnak.
/ Margit néni emlékére szeretettel. /**

Tisztelt Polgármester úr!

Tisztelt Kollégák!

Kedves Diákok!

Tisztelt Ünneplők!

Hölgyeim és Uraim!

Az Alföld déli részén, a végtelen róna közepén, Makó közelében, az egykori vármegye központ mellett, Földeákon vagyunk. Ez a vidék mindenkor híres volt az életet jelentő gabona, kukorica és más fontos termények előállításáról. Az itt élő emberek fáradhatatlan munkájuk során a paraszti kultúra minden elemét elsajátították, és emellett társaiknak, a városiaknak is biztosították a mindennapi kenyeret, valójában névtelenül. Akiket azonban még ma is ismerhetünk, ők a nagybirtokos Návay család tagjai. Közülük elsőként Návay Lajosra, országgyűlési képviselőre gondolok, aki rövid ideig a Ház elnöke is volt. Ő, földeákiként, mint a közélet magas beosztású szereplője vált ismertté. Nekünk, akik ma ünnepelni jöttünk Földeákra, az Istók család legismertebb tagja, a 125 éve világra jött Istók Margit, a kitűnő zongoratanár jelenik meg lelki szemeink előtt. A zenepedagógiát a legmagasabb fokon képviselő tanárnő, a kultúra, a zenei művelődés és a hangszertanítás terén alkotott maradandót, Földeák szülötteként.

Az igazi polgári értékeket ismerő és azt átadni képes családban nevelkedett. Orvos édesapja, gondos szerető édesanyja mindent biztosított gyermekeik számára, hogy boldog, teljes értelmiségi életet éljenek. A testvérek közül volt, aki a mérnöki, a gyógyszerészi pályát választotta, idősebb bátyja a hegedűművészi és orvosi hivatás kettősét ötvözte.

¹ Liszt Ferenc díjas zongoraművész, Margit néni egykori tanítványa, a Szegedi Tudományegyetem Bartók Béla Művészeti Kar professzora.

Itt jegyzem meg, hogy Szikszai Zsuzsanna Istók Margitról és családjáról készült monográfiája részletes tájékoztatást ad róluk és felmenőikről.

Istók Margit – nekem, az egykori tanítványnak Margit néni – zenei tehetsége korán megmutatkozott. Budapesten, az Erzsébet Nőiskola diákjaként már kitűnt biztos pódiumérett játékaival. Kezdetben elsősorban testvérével, Barnabással, a hegedűművek remek kísérőjeként szerepelt, de később, mint a Fodor Zeneiskola növendéke, szólístaként is felhívta magára a figyelmet. A Zeneakadémiára bejutva szinte biztosnak látszott, hogy egy csodálatos, nagyformátumú zongoraművészi karrier előtt áll. Tanáraitól, különösen Szenn Iréntől sok jótanácsot kapott, elsősorban zongoramethodikai és hangszertechnikai kérdésekben. A későbbiek során nekem is sokat mesélt zeneakadémiai éveiről, Bartók zsenialitásáról és más jelentős személyiségek hatásáról. Az ő számára az igazi művészideál Dohnányi Ernő volt. Dohnányi játékának utánozhatatlan egyedisége, különösen szép zongorahangja, improvizációs képessége, humora és embersége Margit néni egész életére kiható példakép lett. Megítélésem szerint ő ehhez a mintához, ehhez a minőséghez állította fel saját értékrendjét.

Hölgyeim és Uraim!

Nehéz szavakba önteni, hogy a zeneakadémiai évek alatt jelentkező, majd végzetessé váló inhuvelygyulladás, és a szertefoszlott szólista pálya mekkora traumát okozott életében. Ezen a mérhetetlen csalódáson, azonban ő képes volt túljutni, és a tanításban megtalálni igazi önmagát.

A második, hosszú időre kiható trauma Margit néni életében, börtönbüntetéséhez kapcsolódik, amelyet koholt vádak alapján kellett elszenvednie. A magyar történelemnek ezt a szégyenteli, embertelen időszakát családok ezrei tapasztalhatták meg. Saját hazájukban kellett szembesülniük a kitzasztottság, a megvetettség és a teljes kilátástalanság érzésével, amit voltaképpen ártatlan előéletük után mértek rájuk.

Margit néni rendkívüli erejét és jellemének szilárdságát bizonyítja, ahogyan ő ebből a dehumanizált helyzetből, ebből a földi pokolból képes volt kiemelkedni. Sokan ismerjük a Biblia egyik szállóigévé vált mondatát: " Akit szeret az Úr, azt megpróbálja."

A gondviselés erejéhez kötődő hite, veleszületett optimizmusa, későbbi kiemelkedő pályája – számomra – jól mutatja, hogy a megpróbáltatást nemcsak elviselte, de még töltekezni is képes volt a szörnyű évek világából.

Ezek után csak szűk évtized telt el, amikor Margit néni tanítványa lettem. Ma, felnőttfejjel visszaemlékezve órá és zongoraóráira a legkisebb jelét sem tapasztaltam infernális múltjának. Előbb a városi munkaközösség keretein belül, majd az Állami Zeneiskola, illetve a Bartók Béla Ének-zenei Általános Iskola tanáraként fejtette ki áldásos tevékenységét. Vérbeli zenepedagógusként, a zeneszerzők iránti alázatot, kottahűséget, az érzékeny, kifejező játékot és a kimunkált, mindennap csiszolt hangszerjátékot tartotta a legfontosabbnak. A jó hangulat, a derű, a felszabadultság, a másik ember személyének elfogadása és annak minél alaposabb megismerése sugárzott lényéből.

Ha ma pedagógiai szakbizottságok értékelnék Margit néni zenei nevelési eredményeit, elnyerné a mestertanári kitüntető címet.

Babits Mihály versének rövid idézete hűen világítja meg az előbb elmondottakat.

„Mindenik embernek a lelkében dal van,
és a saját lelkét hallja minden dalban.
És akinek szép a lelkében az ének,
az hallja a mások énekét is szépnek!”

Margit néni az 1970-80-as évtizedben szinte minden évben hozott tanítványt a Szegedi Tömörkény István Gimnázium és Szakközépiskola felvételijére. Ezek az ifjú tehetségek mindig alapos felkészítéssel, igényesen és muzikálisan, a jó tanári munka jeleit mutatva játszottak.

Örömmel hallgattam őket, akik közül később többen tanítványaim lettek.

Ilyen alkalmakkor is nagyon jó volt találkozni és konzultálni Margit nénivel, akinek értékítélete mindenki számára biztos iránymutatást, további fejlődéséhez érdemi segítséget adott.

Olyan egyéniség volt, hogy akár a felvételi vizsgákon, akár koncertek után – akarata ellenére is – a társaság fókuszába került. Szavait, zenei tanácsait mindenki, mint a friss hegyi levegő oxigénjét szívta magába.

Valóban legendás zongoratanár és muzsikus volt, aki, bár nem játszott már évtizedek óta nyilvánosság előtt, de ha alkalmanként a zongorához ült, a kezei alól igazi varázslat, lélekemelő élmény csendült fel.

Ennek a rendkívüli embernek az emlékét őrizzük mi, a kollégák és tanítványok, valamint a zenét szeretők közössége generációkon át.

A mai naptól ez az emléktábla is hirdesse Földeák híres szülöttének emlékét, aki örökre beírta nevét a magyar zongoratanítás képzeletbeli „aranykönyvébe”.

II.

Dr. Kerek Ferenc: Istók Margit zenepedagógiai életműve fénylő csillag maradt halála után 30 évvel is

(Parlando, 2025/3.)

III.

ISTÓK MARGIT EMLÉKSZOBÁT AVATTAK MAKÓN²

Borkáné Dudás Mónika, a Maki Általános Iskola igazgatója az emlékszoba avatásán

Emlékszobát kapott a Makói Általános Iskolában az egykori zeneiskola országos hírű zongoratanára, Istók Margit. A termet az Istók-házban fellelt relikviákkal rendezték be a múzeum munkatársai.

A Makói Általános Iskola művészetoktatással foglalkozó tagintézményében régi hagyomány, hogy koncerttel köszöntik az ifjú zenebarátok napját. A korábban a Szegedi utcában, a Bartók-épületben működött tagintézmény a mostani tanévre ugyan átköltözött az Almási utcai új épületegyüttesbe, úgy tűnik azonban, hogy a régi bartókos hagyományok ápolására itt is figyelmet fordítanak.

² Délmagyarország, 2022. november (CXII/255-279) 2022-11-23 / No. 273 Szabó Imre írása és fotója.

Kedden délután az itteni Bartók-teremben adott zongorakoncertet néhány növendék, közben a legendás zenepedagógusra, Istók Margitra emlékeztek az egykori tanítványok – ki személyesen, ki úgy, hogy felolvasták a levelét. Szót kapott a József Attila Múzeum igazgatója, Szikszai Zsuzsanna is, hiszen kollégáival együtt ő rendezte be az egyik emeleti teremben az Istók-emlékszobát. Mint megtudtuk, az Istók-házban fellelt képek, berendezési tárgyak, illetve a zongora segítségével idézték meg azt a polgári miliőt, amely a családot jellemezte.

Mint elhangzott, Istók Margita makói állami zeneiskola első tanárainak egyike volt. Zongoraművésznak készült, tehetsége kiemelkedő volt, de betegsége előadói pályáját meghiúsította. Több évtizeden keresztül tanított a Zeneoktatói Munkaközösség keretein belül, majd 1968-tól kezdte meg zenepedagógusi tevékenységét a makói állami zeneiskolában, amelynek meghatározó egyénisége volt. Még 89 évesen is bejárt az intézménybe. Élete értelme volt a zene és a tanítás. Negyven növendéket indított el és nevelt zenei pályára. Tanítványai a megmondható, hogy ebben milyen nagyszerű volt.

Az intézmény vezetője, Borkáné Dudás Mónika a Délmagyarországnak elmondta, hogy a terem nem csupán emlékszobaként működik: zongora- és szolfézsórákat is itt tartanak a jövőben, így a diákok óra közben egy kicsit Istók Margitszellemiségével is megismerkedhetnek.

A terem átadását követően az iskola tehetséges növendékei adtak hangversenyt az iskola előcsarnokában.

IV.

DR. KERÉK FERENC³

EMLÉKEZÉS ISTÓK MARGITRA, ELSŐ ZONGORATANÁRNŐMRE⁴

Zenei pályámon, különösen az utóbbi két évtizedben számos esetben volt szükségem pályázatíráásra, amelynek természetes részét képezi mindenkor egy-egy szakmai önéletrajz elkészítése is. Egy ilyen írás nem nélkülözheti az életút szempontjából fontosnak nevezhető tanárokat, iskolákat, városokat, vagy azokat a helyszíneket, amelyek meghatározóan mély nyomot hagytak bennünk. Úgy gondolom, mindannyian jól emlékszünk ezek alapján az első iskolában töltött órákra, tanítóinkra, akik írni, olvasni, számolni tanítottak meg bennünket. Aki

³ Prof. Kerek Ferenc DLA, Liszt Ferenc díjas zongoraművész, Istók Margit egykori tanítványa

⁴ Parlando 2015/4.

viszont hangszeres muzsikussá leszek, minden bizonnyal jó emlékezetembe vészi zenetanárait, de közülük is az elsőt, vagy azt, akitől valami nagyon fontosat, szépet, emlékeztetőt, megőrzendő értéket kaptam.

Emléktábla egykori munkahelyének, a makói Bartók iskolának a falán

Úgy érzem, hogy én szerencsésnek mondhatom magam, mivel engem egy kiváló muzsikussá, jelentős személyiséggé, egy vérbeli zenepedagógussá, Istók Margit néni indított útnak pályámon.

Amint korábban már jeleztem, a szakmáim életrajz készítésekor nem hiányozhatnak a megemléített személyek közül a meghatározóan fontos tanáraink. Ezzel én is így vagyok, mivel számos esetben leírtam Margit néni nevét, de nem idéztem fel ilyen alkalmakkor lényének, tulajdonságainak, zenei értékeinek az elemeit. Most, erre az ünnepélyes jubileumi évfordulóra, a róla elnevezett zongoraversenyre készülve jó alkalom kínálkozik egyfajta „szellemidézésre”, amely megpróbál néhány személyes emléket, szakmai jó tanácsot felidézni tőle, annak reményében, hogy ez még mások számára is érdekes, elgondolkoztató lehet.

Szerettem a közelében lenni, vártam a zongoraórákat és egyáltalán vonzott az a környezet is, amiben ő élt. Személyes jelenléte, alaphabitus, mindig határozottságot, biztosságot sugárzott, ami a gyermekek számára különösen is fontos. Lehetett érezni, hogy egy kiegyensúlyozott személyiség, amit feltehetően annak tudhatunk be, hogy azt tette, amire a hivatástudata elkötelezte. Jól tudjuk, milyen fontos a harmonikus családi háttér és a biztos tudást nyújtó iskola ahhoz, hogy valaki élete során a legtöbbet mutassa fel önmaga képességeiből. Megítélésem szerint ezek mindenképp szükségesek voltak ahhoz, hogy Margit néni a Zeneakadémia igen színvonalas közegében is képes volt felhívni magára a figyelmet, mivel a benne rejlő zenei tehetség igen erőteljes és egyértelmű volt. Nagy elszántsággal, teljes odaadással készült a zenei pályájára. Sajnálatos, hogy

a visszatérő ínhüvelygyulladás a zongoraművészi karriertől megfosztotta ugyan, de bőven kárpótolta ezt kimagaslóan eredményes tanári pályája és tanítványai fenntartás nélküli rokonszenve, rajongó szeretete. Az előadóművészi pálya terveiről és reményeiről nekem is tett említést, de akkor már nem tanítványa, hanem kollégája voltam.

Korszaknak is nevezhetjük azt az időszakot, amikor Margit néni szinte minden évben megjelent a Szegedi Tömörkény István Gimnázium és Zeneművészeti Szakközépiskola zongora felvételi vizsgáján valamelyik tanítványával. Ezek a tehetséges diákok mindig gondosan felkészítve, érzékenyen, muzikálisan, biztos stílusismerettel játszottak. A zongorázásukból azonnal meg lehetett állapítani a tanári felkészítő munka kiválóságát. Nagy öröömre szolgált, hogy ilyen alkalmakkor is találkozhattunk és több esetben én taníthattam tovább több tanítványát, így ezek a diákok osztályomba kerülve később jelenlétükkel is tovább gazdagították a mester és tanítvány közötti különös kapcsolatot. Szívesen felsorolnék mindenkit, de itt most nem törekedhetek a teljességre, mégis feltüntetek néhány nevet az akkori tanítványok közül: Szentpéteri Csilla, Erdei Judit, Kiss Csaba, Tóth Erika, Hajdú Márta.

Számomra ő a rendíthetetlenül kiegyensúlyozott, biztos tudású zongoratanár képében jelenik meg és marad meg örökre.

Ahogy már korábban említettem, szerettem abban a környezetben lenni, ahol Margit néni lakott és tanított. A tavaszi virágoskert, az árnyat nyújtó lombos fák hűvöse, a jól karban tartott épület, a szépen bebútorozott szobák, a mindig tisztára hangolt zongora és az időnként érezhető mézes sütemény illata egyaránt felidézi bennem az ott töltött emlékezetes időszak szépségét.

Döbbenet tapasztaltam a közelmúltban, hogy mindez már a múlté. Mélyen lehangoló volt, amikor a szülővárosomban szerettem sírjának meglátogatása után Margit néni házát is felkerestem. Ekkor már az omladozó falakon az enyészet visszavonhatatlan jelei mutatkoztak, amelyek mélyen nyomot hagytak a szép vonalú villában. Egy igazi polgári kultúrát sugárzó világ volt ez a gyógyszerész Irénke és a mérnök Zoltán testvérei társaságában, akik Margit nénihez hasonlóan nagyon sok jót és hasznosat tettek másokért, valójában Makó város lakosságáért. Tették ezt láthatóan önzetlenül, nagyfokú természetességgel, mivel ők már tudták, hogy másokért tenni valamit a legtöbb, amit az életben célul tűzhetünk magunk elé, és ha ez ügyben nem szenvedünk kudarcot, akkor életünk értelmét már senki nem vonhatja kétségbe. Több évtized távlatából nézve az Istók testvérek pályája számomra már ezért is felejthetetlen és példaértékű.

A sok szakmai tanács, a tehetséggondozás megszámlálhatatlanul sok eleme, az állandó odafigyelés másokra, tanítványokra, kollégákra, és a makói hangversenyélet szereplőire, legyenek azok helybeliek, vagy világjáró művészek, mind-mind jellemző momentum maradt és elválaszthatatlan része Margit néni mindenkor aktív személyének.

Makói szerepléseimet Margit néni jelenléte nélkül elképzelni sem tudtam, észrevételeire, jó szándékú kritikájára mindig számíthattam.

Jövőbe látását, nagyvonalú egyéniségének valódi igazolását az általa létrehozott alapítvány megteremtésében és az abban leírt célokban látom. Kiemelek most ezek közül néhányat:

- A Makói Zeneiskola, valamint a Bartók Béla Ének - Zenei Általános Iskola kimagasló zenei eredményt elérő tanulóinak támogatása.
- A művészeti nevelés hatékonyságának emelése.
- Az eredményes munkát segítő versenyrendszer kifejlesztése, működtetése.

Évtizedek múltán is úgy vélem, hogy Margit néni zenei ízlésvilágát, szemléletét és egyáltalán a komolyzene által keletkező legnemesebb élményeket Dohnányi Ernő zseniális zongorázásából merítette. Akinek életében mintegy ötven alkalommal volt módja látni és hallani ezt az isteni tüneményt, ezt a természeti csodát, nem lehet véletlen, hogy nem tud szabadulni az általa kiváltott katartikus hatástól, és az ő általa felmutatott értékrendből fog majd példát meríteni és töltekezni.

Zongoraóráinkon természetesen nem neveződött minden alkalommal ez a rendkívüli mester, de a minőségi elvárásban, mint egy mindenkor jelen levő ideál ott lebegett, és így az a teljesítés maximalizmusa szintjén valósulhatott meg. Aki jó és tapasztalt pedagógus, az pontosan tudja, hogy kitől mit és mennyit várhat el. Bár nem kockáztatja a szerzők által világosan rögzített kottakép hitelességét, mégis próbálja rávezetni tanítványát arra, amire ő képes. Így sokan lehetünk, akik ennek szellemében másképp látjuk és ítéljük meg Margit néni zongoratanári munkáját. Nekem nagyon tetszett az alapvetően komplex tanítási módja.

Nagy hangsúlyt fektetett a hangszerkezelés biztonságát segítő technikai elemek kifejlesztésére a különböző skálák és etűdök számonkérésével. A Hanon ujjgyakorlatok különböző hangnemekben történő eljátszása nélkül el sem képzelhattünk egyetlen foglalkozást sem. Ezekben a percekben szinte őrangyalként állt mögöttünk, aki rendkívüli hallásával, „röntgen szemével” mindig pontosan tudta, hogy melyik ujjperc „rakoncátlankodik”, melyik ízület

feszebb a kelleténél, vagy valami belső pszichés természetű akadály nehezíti a mozgáskoordinációk megvalósulását. A jó belgyógyász módján állította fel a helyes diagnózist és ezek alapján magyarázta el a teendőket, majd adta fel az anyagot, amelyet a következő órára meg kellett tanulni és jelezte a tennivalókat a hibák kijavítására. Az óráinak ez a része, ami könnyen válhatna érdektelenné és szárazzá, önála ez is érdekes és élvezetes maradt, mivel – ahogy ma mondanánk – Margit néni remek kommunikációs készséggel rendelkezett.

Mindenkihez megtalálta az egyéniségének megfelelő hangot. Valójában határozott, talán még szigorú is volt, de ugyanakkor türelmes és következetes. Segítőkészségét, jó szándékú, nevelő hatású instrukcióit a legelvontabbnak tűnő technikai elemek gyakoroltatásakor sem lehetett kétségbe vonni.

Különösen is tetszett telt, zengő, talán öblösnek is mondható hangja. Ebben a teltségben mindig egy őszinte melegség is megnyilvánult, amihez társult még néhány dicsérő szó is, ami tőle – jól tudjuk, hogy meglehetősen kritikus volt – igencsak jól esett. Ezzel a pedagógiai eszközzel nem élt túl gyakran, de úgy gondolom, hogy ezt mindig a legmegfelelőbb pillanatban tette. Ilyenkor szárnyaltunk igazán, ha Margit nénitől dicsérő szót kaptunk. Nagy erőt adott ez és fontos biztatást is a további munkához, mivel ismert dolog, hogy a legtöbb diák nem szeret sokat gyakorolni magától, csak ha arra megfelelő készletet érez, vagy valaki megérteti vele annak fontosságát. Margit néivel a gyakorlás különböző módjairól is sokat beszélgettünk. A „hogyan gyakoroljunk” dilemmája már ekkor, zeneiskolásként is nagyon fontos volt a fejlődés szempontjából.

A hangszeres tanár és a növendék igazi kapcsolata még pontosabban kirajzolódik a hallhatatlan mesterek műveivel történő foglalkozás közben. Ilyen esetekben, mint egy labdaadogatás zajlik a „zenei eszmecsere” mester és tanítvány között, vagyis szinte kölcsönösen inspiráljuk egymást. Billentyűs hangszeren tanulva és zenei pályára készülve nem kerülhetjük meg J. S. Bach, Mozart, Beethoven, Chopin, Liszt és még sok más géniusz műveit. Margit néni közülük is kitüntetett módon szeretett és tudott foglalkozni Bach műveivel. Abban az időben, amikor nála tanultam, én még kis prelúdiumokat, barokk táncokat, két és háromszólamú invenciókat játszottam. A mai napig emlékszem arra, amikor ezekből a darabokból részleteket mutatott be és nagy alaposággal, hozzáértéssel elemezte is őket. Tanításának komplexitása ilyenkor érvényesült igazán. A jól megválasztott tempó, a megfelelő zongorahang, a pontos szólamarányok és a harmóniak fontossága mellett különösen a zenei forma világos visszaadása és a kompozíció egységének a megteremtése volt számára a legfontosabb. Sokszor ült oda ő is a zongorához, hogy az elképzeléseit a

hangszeren ő is bemutassa. Gyönyörű telt hangú játéka, billentése, világos szólamvezetése és egyáltalán az a rajongás, hogy Bach zenét játszhat a tanítványa és a maga öröme, felemelő érzés volt számomra. Játékában a modulációk iránti fogékonyságát, a zárlatok ízléses oldásait kedveltem talán a legjobban. Különösen nagy figyelmet fordított a jó pedál használatra. Bach művek játszásakor minimális pedál használatot engedélyezett és valójában pedál nélkül kellett elérnünk a plasztikus szólamvezetést.

Emlékeimből felsejlik még Bartók művészete iránti elkötelezettsége, ami példaértékűnek is mondható, mivel az ő diákévei alatt a magyar zene kiemelkedő alakja még nem tudta elnyerni minden muzsikus rokonszenvét. Világhírűvé válás után már könnyű elismerni, vagy rajongani egy szerzőért.

Bartók zenéje, bár később sem lett olcsó divathullámok kedvence, de azt határozottan állíthatjuk, hogy akik már életében felismerték kozmikus szintű jelentőségét, azok jó ítélőképességgel rendelkeztek. Margit néni mindenképpen közéjük tartozott.

Óráinkon a legelvontabb bartóki zenét is néhány hanggal, szóval, vagy bemutatással azonnal egyértelművé és érthetővé tette. Ízesen, gesztusgazdagon és stílusbiztonsággal tanította a rubatokat, a parlandókat és a bartóki zene jellemző akcentusait. Közel érezte magához ezt a rendkívüli dinamizmust, ezt a barbár őserőt, amit soha nem eltúlozva, de mégis mély intenzitással mutatott be.

Schumann zenéje is nagyon közel állt lelkéhez, akár zaklatott, akár lírikusan suttogó, vagy elomlóan lágy muzsikáról is esett szó. Beszédes megnyilatkozású, világos artikuláció és igen szép zongorahang jut ezekről a művekről eszembe.

Keveset játszott, illetve mutatott be ezekből a darabokból, de nagyon érzékenyen és poétikusan. Megjelent valami igazi ihletettség ilyenkor nemcsak a játékában, hanem az arcán és sugárzó tekintetén is. Távolságba nézve zongorázott, mint aki látja szellemképét a megszólaltatott szerzőnek és várja annak elismerő bólintását.

Kiválóan tudta összekapcsolni a hangszeres és az elméleti tárgyak oktatását. Engem ő szoktatott rá arra, hogy minél több dallamot próbáljak lejegyezni hallás után. Ennek eredményeként sikerült eljutnom addig, hogy a rádióban elhangzott művekből képes voltam lekottázni többek között Mendelssohn Olasz szimfóniájának néhány témáját. Igazi sikerélmény volt, ami jobban inspirált, mintha a szokványos szolfézs órák monoton világában nevelkedtem volna. Különös, de eredményes és igazán hatékony módszerei voltak. Máig életképes és alkalmazható, csak vállalkozni kellene rá!

Sok értékes módszertani és didaktikai mű született a XX. században. Hasonlóan jó néhány kiváló zongoraiskolát is írtak, illetve állítottak össze. Közülük az egyik legértékesebb a Kálmán György, Molnár Antal és Senn Irén által elkészített anyag. A kezdeményező az a Senn Irén (1883–1957), aki Margit néninek is az egyik meghatározóan fontos tanára volt. Senn Irén annak a Fodor Zeneiskolának is tanára volt, amely intézmény a XX. század első felében a Zeneakadémia és a Nemzeti Zenede mellett az egyik legszínvonalasabb zeneiskola volt az országban. Ebben a zeneiskolában tanítani igazi szakmai elismerés volt, és az itt tanuló diákok a legalaposabb és a legbiztosabb tudást szerezhették meg és vihették tovább. Ez az átfogó szemlélet, – a zeneoktatás egészét áttekinteni képes koncepció – úgy vélem, hogy Margit néni tanuló éveitől kezdődően egész pályafutása alatt jelen volt.

Boldogok, büszkék és hálásak lehetünk azért, hogy ilyen minőségű közegben formálódhattunk és alakult személyiségünk. Nagyon sok értékes percet kaptunk, és így most már csak az a felelősségünk marad, hogy adjunk ebből a gazdag termékből vissza minél több szépséget, hétköznapi csodát, tanítványaink és embertársaink életének boldogabbá tételére. Visszaemlékezéseim zárásaként ide kívánczok Kodály Zoltán egyik soha el nem évülő gondolata:

„A zene rendeltetése: belső világunk jobb megismerése, felvirágozása és kiteljesedése. A népek legendái isteni eredetűnek tartják. S ahol az emberi megismerés határait érjük, ott a zene még túlmutat rajtuk, olyan világba, melyet megismerni nem, csak sejteni lehet.”